

ปฏิบัติธรรมคนละสาย ไม่ใช่เรื่องแตกแยก

เรียบเรียงจากพระธรรมเทศนาพระภิกษุญาณาวิริยคุณ
เมื่อวันที่ 01 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

ชีวประวัติ

ถาม:

ตอบ: ก่อนอื่นพวกเราต้องรู้ก่อนว่า ในด้านของการปกครอง พระพุทธศาสนาในประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๒ สาย สายธรรมยุตและสายมหานิกาย ซึ่งเรารู้กันมานาน ถ้ามองว่าเป็นความแตกแยกก็มองได้ แต่ว่าแทนที่จะมองอย่างนั้น ทำไมเราไม่มองให้รวมกันล่ะ

ต้องยอมรับกันว่า การที่จะปรับปรุงอะไรขึ้นมาใหม่ ของใหม่ย่อมจะต้องแตกต่างจากของเก่า ถ้ามองแบบจับผิดจะบอกว่าแตกแยก มันก็แตกแยก แต่ถ้ามองว่าเวลาจะปรับปรุงอะไร ก็ต้องอย่างนี้ ก็กลายเป็นความตึงเครียดอย่างหนึ่ง ถ้ามองอย่างนี้ ก็เป็นเรื่องการพัฒนาเหมือนกันไป

เนื่องจากสติปัญญาของพวกเรา เมื่อไปเทียบกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเหล่าพระอรหันต์ในยุคต้นๆ เรายอมรับว่าเราสู้ไม่ได้ ทำไมใช้คำว่าสู้ไม่ได้ คุณโยมคงได้ยินที่พระพุทธองค์ทรงเคยอุปมาไว้ว่า ดอกบัวมีหลายประเภท คือบัวพืชน้ำ บัวปริมน้ำ บัวใต้น้ำ และบัวใต้ตม เราเคยได้ยินกันมา

ส่วนเราได้ยินแล้ว ก็คงถามว่า “อะไร” เพราะปัญญาของคนไม่เท่ากัน เมื่อเป็นอย่างนี้ การสอนของพระพุทธองค์ก็มีหลายระดับ พระองค์ท่านก็ป้อนให้ในระดับที่พอเหมาะกับสติปัญญาของลูกๆ

อีกพวกหนึ่งเป็นสายปฏิบัติ ทำไมไม่รวมกัน เพราะสติปัญญาไม่สามารถรองรับได้ ก็เอาเท่าที่ตัวจะรับได้

ในสายภาคปริยัติคนหนุ่มนิยม พอเข้ามาในพระพุทธศาสนา อายุยังหนุ่มเรียนเข้าไป เมื่อเรียนภาคทฤษฎีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ลงภาคปฏิบัติ อย่างนี้ไล่เป็นขั้นเป็นตอน

ตกลงในสมัยที่พุทธกาลนั้นแบ่งอย่างนี้ มีทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติด้วย เมื่อมีภาคทั้ง ๒ ภาค อย่างนี้ ถามว่าเกิดความแตกแยกไหม? ก็เปล่า เพราะแบ่งเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคล

พูดง่ายๆ อยู่มหาวิทยาลัยเดียวกัน ยังแบ่งคณะ นิสัยของนิสิตวิศวะ กับนิสัยนิสิตสายสื่อสารมวลชนไม่เหมือนกันหรอก นิสัยของมัณฑนศิลป์กับวิทยาศาสตร์ก็ไม่เหมือนกัน

คนหนุ่มสาวยังมีเรื่องรักๆ ใครๆ ค้างอยู่ในใจ วิธีฝึกที่ดีให้ทำอะไร ให้ไปพิจารณาซากศพ ตอนแรกบวชมากะว่า จะรีบสึกๆ ไป จะได้ไปแต่งงานซะที พอให้เห็นศพชั้นอืดๆ เห็นอย่างนี้เป็นประจำเลยไม่สึก นี่ก็เป็นบทฝึกคนหนุ่มคนสาวที่รักสวยรักงาม ที่คิดอยากกลับไปครองเรือนอีก

ส่วนคนนิสัยเจ้าโทสะ อายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ทรงให้แผ่เมตตาไป เพื่อให้ใจสงบ เพียงแค่กำหนดลมหายใจอย่างเดียวก็นิ่งแล้ว

นานเข้าๆ เกิดเรื่องเหมือนกัน สายนี้ถนัดเรื่องกำหนดลมหายใจ แต่เรื่องของการแผ่เมตตา และการพิจารณาเรื่องความแก่ความตายหย่อนไปหน่อย คือไม่ถนัดแล้ว

วิศวะฯ ก็ว่าวิศวะฯ สำคัญที่สุด
สถาปัตย์ก็ว่า ฉันก็สำคัญที่สุด
แพทย์ก็ว่า ฉันสำคัญที่สุด จริงๆ ก็สำคัญทั้งหมดมันไล่ตามสายมาอย่างนี้

ท้าวความอีกนิด มีอยู่วันหนึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยืนอยู่ในวัดเขตวันมหาวิหารกับมหาเศรษฐีอนาถบิณฑิกะ ตอนเช้าพระเดินจงกรมกันเป็นกลุ่มๆ พระพุทธองค์ทรงชี้ให้ท่านเศรษฐีดู “ท่านเศรษฐีเห็นพระสารีบุตรไหม”

“สารีบุตรลูกเราเจ้าปัญญาฉลาดเหลือเกินเป็นเลิศในเรื่องปัญญา ไม่มีพระอรหันต์องค์ไหนเทียบเท่า พระที่เดินตามหลังมาก็เป็นพวกเจ้าปัญญาทั้งนั้น กลุ่มนั้นทั้งกลุ่มเจ้าปัญญา หัวแถวเจ้าปัญญาลูกแถวก็เจ้าปัญญาตาม”

“เห็นพระพุทธเจ้าข้า”

“องค์โน้นพระอนุรุธ เรื่องดาตัพย์ไม่มีใครเกิน พระที่เดินตามหลังมาก็ล้วนดาตัพย์ทั้งนั้น”

ธาตุในที่นี้หมายถึง ธาตุแท้ในตัว หรือคุณธรรมที่เป็นจริตอัธยาศัยเฉพาะตัวๆ จะแยกเป็นกลุ่ม เราต้องเห็นภาพนี้ให้ชัด คนในยุคนี้ส่วนมากจะอยู่ในลักษณะที่เอาเหตุเอาผล เราถูกฝึกกันมาอย่างนั้น เมื่อเอาเหตุเอาผลกัน จะต่างกับปฏาตาทวดอย่างไร ปฏาตาทวดท่านสอนด้วยศรัทธา บางกลุ่มนอกจากศรัทธาแล้ว ใช้ความเคร่งครัดด้วย ถ้าไม่ทำเดี่ยวแม่ตีนะ ไม่ได้อธิบายด้วยว่าเรื่องนั้นคืออะไร แต่ว่าถ้าไม่ทำแล้วแม่จะดี เพราะฉะนั้น ที่ท่านะ เพราะกลัวแม่ดี แต่เด็กเดี๋ยวนี้ไปชุบแบบนั้นไม่ค่อยยอมนะ ถ้าอธิบายไม่ได้จำมันก็ไม่ทำ มันเป็นยุคเอาเหตุเอาผล

สมมุติก็แล้วกันว่าที่วัดนี้ รักการนั่งสมาธิ เพราะเห็นว่าคนในรุ่นนี้ หนึ่งเจ้าเหตุเจ้าผล สองเป็นยุคที่แข่งกับเวลา เครียดง่าย อย่ากระนั้นเลยให้นั่งสมาธิก่อน เมื่อนั่งสมาธิเรียบร้อยแล้ว ค่อยไปศึกษาเรื่องศีล แล้วก็ เรื่องธรรม จากนั้นไปต่อกันด้วยปัญญา แต่เริ่มต้นจากสมาธิแล้วย่อนลงไปทีศีลวกกลับไปทีปัญญา

จะเริ่มจากตรงไหนเราไม่ว่ากัน หลวงพ่อปัญญาฯ ท่านเป็นพระนักเทศน์ ท่านมีประสบการณ์สูง ฉะนั้น ลูกศิษย์ท่านจะได้รับการสอนให้แจ่มแจ้งโน่นๆ นี่ๆ ให้ละเอียดยับเลย เมื่อเข้าใจแล้วไปนั่งสมาธิเอาเอง ท่านสอนพระไตรปิฎกก่อนแล้วจากนั้นจึงนั่งสมาธิ